

Lisa 1. Arengukavas kasutatud mõisted ja lühendid

Alusharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis.

Avatud noortekeskused on noorsootööasutused, mis tegutsevad avatud noorsootöö meetodil.

e-õpe on iseseisev õppimine Interneti teel, kus õpetaja on pigem juhendaja ja mentor.

Formaalharidus on riiklike õppekavadega fikseeritud, eesmärgiliselt organiseeritud õppe-tegevus, millel on fikseeritud kestvus ja õppekava, mis on astmete ja hinnete tasandite alusel hierarhiliselt struktureeritud, millel on vastuvõtu tingimused ja formaalne registreerimine. Formaalharidust viiakse läbi koolitus- ja haridusasutustes ettenähtud mahus ning õppimis/ õpetamismaterjale ja –meetodeid kasutades ning sellega kaasneb aktsepteeritud kraadi, diplomi või tunnistuse omistamine.

Haridusasutused on asutused, mis tegutsevad hariduse ja/või noorsootöö valdkonnas (koolieelsed lasteasutused, põhikoolid, gümnaasiumid, kutseõppeasutused, kõrgkoolid, täienduskoolituse asutused, huvikoolid, noortekeskused, õppenõustamiskeskus jms).

Haridustasemed on alusharidus, põhiharidus (hariduse I tase), keskharidus üldkeskhariduse ehk gümnaasiumiharidusena või kutsekeskharidusena (hariduse II tase), kõrgharidus (hariduse III tase).

Haridustöötajad on töötajad, kelle tegevus on seotud õppekasvatustöö ja/või noorsootööga (pedagoogid, logopeedid, koolipsühholoogid, koolisotsiaalnõustajad, karjäärinõustajad, noorsootöötajad, nõunikud, spetsialistid jms);

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilane – õpilane, kelle eriline andekus, õpi- või käitumisraskused, tervislikud puuded või pikema aegne õppetööst eemalviibimine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus (individuaalne õppekava) või õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, õppe meetodid jm) või õpetaja poolt vastava klassiga töötamiseks koostatud töökavas.

Huviharidus omandatakse huvikoolis, mis tegutseb huvikooli seaduse ja huviharidus-standardialusel ning mille õppekavad on registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis.

Huvikool on haridusasutus, kus on loodud huvihariduse omandamise ja isiksuse mitmekülgse arengu, sealhulgas oma keele ja kultuuri viljelemise võimalused järgmistes valdkondades: muusika, kunst, üldkultuur, loodus, tehnika ja sport.

Huvitegevus on süsteemne tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest, tööalasest koolitusest ja tööst vabal ajal. Huvitegevusega on võimalik tegeleda üldhariduskoolide huviringides, avatud noortekeskustes ja muudes huvitegevust pakkuvates huviringides.

Informaalne haridus on õppimine, mis tuleneb igapäevastest tegevustest tööl, perekonna ringis või vabal ajal; ei ole struktureeritud (õpieesmärkide, õpiaja või õppematerjalide

mõistes) ja ei lõpe tavaliselt tunnistuse saamisega; võib olla kavatsuslik, kuid enamasti on tegemist ettekavatsemata (või juhusliku) õppimisega

Kant ehk paikkond on piirkond, kus valitseb ühine „*meie-tunne*“. Kant moodustub enamasti mitmest asulast: kas keskus ja selle ümber koondunud asulad või olulise keskuseta külade rühm. Väga oluline on teedevõrk. Omakandiinimesed liiguvad samu teid mööda, kasutavad ühist või ühistransporti.

Karjäär on inimese elukestev haridus- ja tööalane areng kõigi tema elu rollide omavahelises kooskõlas.

Karjääri planeerimine on elukestev teadlik õppimine ja valikute tegemine oma karjääri kujundamisel. Elukutsevalik on selle protsessi oluline osa.

Karjääriteenus on teenus, mida inimene saab oma karjääri planeerimisel kasutada: karjääriõpe, karjääriinfo vahendamine ja karjäärinõustamine. Karjääriteenust pakutakse teavitamis- ja nõustamiskeskustes, õppeasutustes (kõigil haridustasemetel), Töötukassa piirkondlikes osakondades, töökohal, nii riigi- kui ka erasektoris ja ühiskondliku tegevusena.

Karjääriõpe on korraldatud teoreetiline ja praktiline õpe, mille raames õpilane kujundab karjääri planeerimiseks vajalikud oskused ja teadmised ning elukestvaks õppeks valmisolekut soodustavad hoiakud.

Karjääriõpetus on õppeaine, mis kujundab õpilase teadlike karjääriotsuste tegemiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud.

Karjääriinfo on haridust, tööturgu, elukutseid ja nende omavahelisi seoseid puudutavad korrastatud andmed. Karjääriinfo hõlmab karjäärivaliku hindamise vahendeid ja infomaterjale, mis aitavad inimesel aru saada, mida ta teab enda, oma valikuvõimaluste ja otsustusmehhanismide kohta.

Karjäärinõustamine on inimese toetamine teadlike karjääriotsuste tegemisel ja elluviimisel.

Karjäärinõustaja toetab inimest karjääriplaneerimisel aidates tal suurendada teadlikkust iseendast, hariduse ja tööturu võimalustest, püstitada eesmärged ning kavandada tegevusi nende eesmärkide saavutamiseks.

Karjäärispetsialist osutab karjääriteenust (karjääriõpe, karjääriinfo vahendamine, karjäärinõustamine).

Karjäärikoordinaator korraldab karjääriõpet ja selle arendustegevusi koolis.

Karjääriinfo spetsialist loob ja vahendab karjääriinfot ning teavitab avalikkust karjääriteenusest. Karjääriinfo spetsialistid töötavad piirkondlikes noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustes, koolides ja töötukassa karjääriinfotubades. Lisaks jagatakse karjääriinfot veebiportaalides ja teabelehtedel.

Keelekümblus on keeleõppe rikastav vorm, millele on iseloomulik, et põhi- ja/või keskkooli (gümnaasiumi) jooksul omandatakse vähemalt pool õppemahust teise keele vahendusel.

Kooliastmed on üldhariduskoolides 1.-3. klass, 4.-6. klass, 7.-9. klass ja 10.-12. klass, kõrgkoolides diplomiõpe, bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe.

Koolivõrk on ühe piirkonna (näiteks maakonna või kohaliku omavalitsuse) haridusasutused.

Kutseharidus – teatud erialal töötamiseks, teatud kutse saamiseks, teatud ametikohale kandideerimiseks või selle säilitamiseks vajalike teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja käitumisnormide süsteem, mille omandamine ja täiendamine loob eeldused tulemusrikkaks professionaalseks tegevuseks.

Kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis on kutseõppe õppekava alusel toimuv õpe, mida viib läbi kutseõppeasutus ning mille kaudu põhiharidust või üldkeskharidust omandavad õppijad saavad kutse-, eri- ja ametialased esmateadmised ja –oskused.

Lõimitud noortepoliitika on noore tegelikest vajadustest ja väljakutsetest lähtuv koordineeritud ja eesmärgikindel tegutsemine erinevates eluvaldkondades, mille tulemusena kujuneb noorel kogemuste pakett, mis sisaldab kõike vajalikku ettetulevate väljakutsete, valikute ja võimalustega positiivseks toimetulekuks.

Mitteformaalne haridus on eesmärgiliselt organiseeritud õppetegevus kindlate programmide alusel, mida on võimalik omandada täiskasvanukoolitusasutustes, töökohas, samuti ühiskondlike organi-satsioonide, huvigruppide ja kutseliitude vahendusel; läbimise järgselt reeglina formaalset tunnistust või diplomit ei anta.

Mittestatsionaarne õpe on täiskasvanud õppijatele suunatud õpe, kus õppetundide kõrval on võrreldes statsionaarse õppega suurem osakaal iseseisval õppimisel.

Noorsootöö on noortele tingimuste loomine neid arendavaks tegevuseks tuginedes järgmistele põhimõtetele: noorsootöös lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest, noorsootööd tehakse noorte jaoks ja noorte osalusel, noorsootöö toetab noorte omaalgatust, noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest.

Noorsootöötaja on töötaja töötab riigi, kohaliku omavalitsuse, era- või kolmanda sektori institutsioonis, sh maavalitsuses, valla- või linnavalitsuses, üldhariduskoolis, huvikoolis, noortekeskuses, noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuses, noorteühingus, noortelaagris, spordiasutuses jms.

Noorsootöö institutsioonid on üldhariduskoolid, kutseõppeasutused, kõrgkoolid, huvikoolid, noorteorganisatsioonid, -keskused, -laagrid, -programmid, -projektid jms.

Noorsootöö valdkonnad on: noorte teavitamine ja nõustamine, noorte huviharidus ja huvitegevus, noorte osalus, noorte töökasvatus, noorte tervistav ja arendav puhkus, rahvusvaheline noorsootöö, noorsoo-uuringud, noorsootööalane koostöö, erinoorsootöö.

Pädevused on teadmistel, oskustel ja väärtustel põhinev suutlikkus teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida, võime rakendada teadmisi, oskusteavet ja oskusi harjumuspärasel ja/või muutuvatel tööolukordades.

Statsionaarne õpe on koolikohustuslikele isikutele või õpilastele, kelle jaoks on õppimine põhitegevus, suunatud õpe, kus on kooli poolt juhendatud tegevusel suurem osakaal kui iseseisval õppimisel.

Tasemekoolitus on koolitus, mis võimaldab mittestatsionaarses õppes või ekstermina omandada põhiharidust ja üldkeskharidust, osakoormusega läbida kutseõpet või kutsekeskharidusõpet ja osakoormusega või ekstermina omandada kõrgharidust, mille läbimist tõendab tunnistus või diplom.

Tasemeõpe on õppeliik, mis on tugevalt formaliseeritud ja tugevalt institutsionaliseeritud, mis toimub tasemeõppekava järgi, mille eesmärgiks on õppija haridustaseme viimine järgmise õppeastme või -taseme alustamise nõueteni, mille tulemusena omandatakse uus haridustase.

Täienduskoolitus on koolitus, milleks on erineva pikkusega kursused erialase või ametialase pädevuse tõstmiseks, suveülikooli ja talveülikooli kursused, loengusarjad, tellimuskoolitused, koolitusseminarid, õppepäevad, arenguprogrammid, huvialakoolitused jms.

Töölane koolitus on koolitus, mis võimaldab kutse-, ameti- ja/või erialaste teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamist ja täiendamist, samuti ümberõpet kas töökohas või koolitusasutuses, mille läbimist tõendab tunnistus või tõend.

SWOT-analüüs on strateegiline planeerimisvahend, millega hinnatakse projekti või äriettevõtte tugevaid külgi (inglise keeles. strengths), nõrku külgi (weaknesses), võimalusi (opportunities) ja ohte (threats).

Vabahariduslik koolitus on koolitus, mis võimaldab isiksuse, tema loovuse, annete, initsiatiivi ja sotsiaalse vastutustunde arengut ning elus vajalike teadmiste, oskuste ja võimete lisandumist. Õpe toimub kursuste, õpiringi või muus õppijatele sobivas vormis.

Õpetaja on kutsekirjelduses koolieelse lasteasutuse õpetaja, klassiõpetaja, aineõpetaja, kutseõpetaja ja eripedagoogi tähenduses. Koolieelse lasteasutuse õpetaja õpetab lapsi koolieelses lasteasutuses. Klassiõpetaja õpetab oma klassis põhiliselt kõiki aineid 1.–6. klassini. Aineõpetaja töötab põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses, õpetades üht või mitut ainet. Kutseõpetaja töötab kutsekoolis, õpetab erialaaineid. Eripedagoog töötab hariduslike erivajadustega õppijatega.

Õpikeskkond on õppijat ümbritsev vaimne ja füüsiline, reaalne ja virtuaalne keskkond (kaasõppijad, õpetajad, õppekava, õppematerjalid, õppevahendid, õpe kooliruumis, õuesõpe, e-õpe, m-õpe jms). Levinuimaks vormiks on kool. Õpikeskkond võib olla institutsionaliseeritud või institutsionaliseerimata.

Õpimotivatsioon on sisemised ajendid, põhjused ja jõud, mis mõjutavad õppija õpitegevust.

Õppeasutus on spetsiaalselt õppe läbiviimiseks mõeldud institutsioon (koolieelne lasteasutus, kool, kõrgkool, õppekeskus, täienduskoolituskeskus jne), kus toimub õpetamine ja õppimine vastavalt õppekavale.

Õppekava on õppe eesmäärke ja sisu, omandatavate pädevuste kirjeldusi, nende omandamise määra hindamise viise, õpingute alustamise ja lõpetamise tingimusi ning nominaalset õppeaega sätestav dokument.

Õppesuund on kooli õppekavas sätestatud ühe või mitme õppeaine/ainevaldkonna põhjalikuma õppimise võimalus peamiselt gümnaasiumiastmes.

Õppiv organisatsioon on organisatsioon, mis väärtustab uusi teadmisi ja ideid, milles toimib töötajate süsteemne õppimine, milles jagatakse töötajate teadmisi ja oskusi omavahel ning see kajastub nende tegevuses, mis suudab vajadusel muuta oma toimimise viisi.

Üldharidus on sotsialiseerimiseks vajalik teadmiste, oskuste ja vilumuste kogum ning väärtushinnangute ja käitumishinnangute süsteem, mis võimaldab saavutada läbi elu kestva võime edasi õppida ja kujuneda õppivaks indiviidiks.

Üldharidussüsteem on alus-, põhi- ja üldkeskhariduse omandamist toetavate õppekavade, õigusaktide ja vajalike institutsioonide süsteem.